

INAARUTAASUMIK NALUNAARUT

Uanngaanniit

Nunanut Allanut, Sillimaniarnermut Illersornissamullu Politikkikkut

Attaveqaatitut Ataatsimiititaliamit

Nuuk ulloq 6. juni 2023

Nunanut Allanut, Sillimaniarnermut Illersornissamullu politikkikkut Attaveqaatitut Ataatsimiititaliaq aappasaanik Nuummi ataatsimiippoq. Apeqqutini nunanut allanut, isumannaallisaanermut illersornissamullu tunngassuteqartuni suleqatigiinneq pitsanngorsarniarlugu Nunanut Allanut, Sillimaniarnermut Illersornissamullu Politikkikkut Attaveqaatitut Ataatsimiititaliaq Savalimmiuni naalakkersuisuinit, Kalaallit Nunaata Naalakkersuisuinit Danmarkillu naalakkersuisuinit ulloq 4. oktober 2021 pilersinneqarpoq ataatsimiititaliallu ataatsimiinnini siulleq Tórshavnimi ulloq 9. juni 2022 ingerlallugu.

Attaveqaatitut Ataatsimiititaliaq isumaqarpoq nunarsuatsinni nalorninartumik inissisimanitsinni suli qaninnerusumik suleqatigiinnissaq pisariaqartoq, pingaartumik apeqqutini nunanut allanut, isumannaallisaanermut illersornissamullu tunngassuteqartuni. Danmarkimi naalakkersuisut, Savalimmiuni naalakkersuisut Kalaallit Nunatsinnilu Naalakkersuisut oqaloqatigiinnerit, paasissutisseeqatigiittarnerit, peqataatsinerit paaseqatigiinnerillu aqutugalugit suleqatigiinnissaminnut piareersimapput.

Attaveqaatitut ataatsimiititaliamut tunngatillugu ilaatigut siunertaavoq suliassaqaarfiit tiguneqarsimasut aamma tiguneqarsimangitsut akornanniittut suliassat oqallisigisarnissaat tamanut siunertamut naapertuuttumik. Anguniakkat suleqatigiinnikkut oqaloqatigiittuarnikkullu anguniarneqassapput.

I. Paasissutissanik avitseqatigiittarneq

Paasissutissanik ingerlaavartumik avitseqatigiittoqartarpoq Attaveqaatitut Ataatsimiititaliarlu nunanut allanut, isumannaallisaanermut illersornissamullu tunngatillugu massakkut pisunik ilisimatinneqarluni. Ilaatigut tamanna aallaavigalugu suliassat nunanut allanut tunngassuteqartut makku ataatsimiititaliamit suliarineqarput:

Savalimmiut, Kalaallit Nunaata Danmarkillu imartaani umiarsuartigut angallanneq

Savalimmiut, Kalaallit Nunaata Danmarkillu imartaani umiarsuartigut angallannermi massakkut pissutsinik attaveqaatitut ataatsimiititaliaq ilisimatineqarpoq. Isumannaallisaanermut tunngatillugu attaveqaasersuutit pioreersut nangillugit oqallisigineqartarnissaat paasissutisseeqatigiissutigisarnissaallu pisariaqartutut ataatsimiititaliamit oqaatigineqarpoq.

Ukrainimi sorsunneq

Danmarkimi, Savalimmiuni Kalaallillu Nunaanni Naalakkersuisut Ruslandip Ukrainimik saassussinera sakkortunerpaamik assuaraat Ruslandillu tatisimanissaata attatiinnarnissaa aalajangiusimallugu, ilaatigut suleqatigiinnerit nunanit tamalaanit peqataaffigineqartut aqutugalugit sakkortuumik isornartorsiuisarnikkut aammalu mattussinerit annertusartuarnerisigut, naleqqussartarnerisigut atuutilersitsisarnerillu isumannaatsumik ingerlanneqartarnerisigut. Uaniami pingaartut pineqarput Ukrainip nunatamik nammineerluni aqutsisinnaassuseqarneranut namminerlu aalajangersinnaassuseqarneranut apeqqutit kiisalu nunarsuaq tamakkerlugu aammalumi Kunneqarfiup isumannaallisarneqarneranut apeqqutit. Ruslandip saassussinera Europami isumannaallisaanikkut pissutsinik annertuumik allanngortitsisimavoq. Naalakkersuisut pingasuusut tamarmiullutik isumaqatigiillutik nalunaarutigaat Ukrainimik tapersersuineq attanneqassasoq aammalu Rusland sakkortunerpaamik tatisimaniarneqartuassasoq. Pissutsit pillugit qanimut oqaloqatigiittoqartarnera ataatsimiititaliamit iluarisimaarneqarpoq aammalu nunat killiit, nunat tamat oqartussaaqataanerat aallaavigalugu ingerlatsiviusut nunanilu naligisatut ingerlatsiviusuni ataqatigiinneq attatiinnarneqassasoq.

Issittumi nunanut allanut tunngasutigut naalakkersuinikkut ingerlatsinerup ineriartornera

Issittumi nunanut allanut tunngatillugu naalakkersuinikkut ingerlatsinerup ineriartornera attaveqaatitut ataatsimiititaliami eqqartorneqarpoq. Issittup sakkulersorfiunnginnissaanik, eqqissisimaffiunissaanik, isumannaatsuunissaanik Issittullu illersorneqarnera ilutigalugulu Issittumi najugallit aningaasarsiornikkut inuiattullu ineriartortuarnissaanik suliat nanginneqarnissaat isumaqatigiissutigineqarpoq. Ataatsimiititaliap oqaatigaa suliap taassuma nanginneqarnissaa pingaaruteqartorujussuusoq naak nunarsuarmi politikikkut pissutsit aallaavigalugit tamanna ajornarnerulersussaagaluartoq. Pingaartumik Ruslandip unioqqutitsilluni Ukrainimik assuarnaqisumik saassussinerata kingunerisaanik. Aaqqiagiinngissutit nunarsuatsinni allani aallaaveqartut Issittumut anngutsinnaveersaarnissaat ataatsimiititaliamit pingaartinneqartorujussuuvoq. Aammalu pisariaqarfiatigut Issittumut Issittorlu pillugu nunat tamalaat akornanni suleqatigiinnernut sunniuteqarnerlussinnaaneri minnerpaaffianiitsinniarneqassasut.

Illersornissamut isumaqatigiissutissap suliarineqarnera

Danmarkimi naalackersuisunit nalunaarutigineqarnikuuvoq illersornissaq pillugu isumaqatigiissutissami Issittumut Altantikullumi Avannaanut tunngasut pingaartinneqarnissaat kissaatigineqartoq. Illersornissaqarfiup aningaasaqarnerata misissuiffigeqqissaarneqarnera, illersornissamut isumaqatigiissutissap isumaqatiginninniutigineqarnera suli allu ingerlaqqinnissaanut naatsorsuutigisat qallunaat tungaannit ilisimatitsissutigineqarput. Attaveqaatitut ataatsimiititaliap oqaatigaa paasissutissanik agguasseqatigiittarnerit pitsaasumik ataavartumillu ingerlasimasut aammalu Savalimmiormiut Naalackersuisui Kalaallilu Nunaanni naalackersuisut akuutinneqarluarsimasut. Ataatsimiititaliami isumaqatigiissutigineqarpoq Savalimmiuni Kalaallilu Nunaanni naalackersuisunik qanimut suleqateqarnerit illersornissamut isumaqatigiissutissap atsiorneqarnissaata tungaanut ingerlassasut.

NATO-p 2023-p aasaanerani ataatsimeersuarnissaa

NATO-p Vilniusimi juli 2023-imi ataatsimeersuarnissaani naatsorsuutigisat Ukrainimi sorsunnermut attuumassuteqarnerussangatinneqartut attaveqaatitut ataatsimiititaliami eqqartorneqarput. Sverigip ataatsimeersuarneq sioqqullugu NATO-mi ilaasortanngorsinnaanissaa Kunngaqarfimmit Danmarkimit salliullugu sulissutiginiarneqarpoq. Tamatuma saniatigut NATO-p illersoaqatigiillumi ataavartumik Ukrainimik tapersersuinerat, nammatassat agguataarneqarsimaneri, qunusitsilluni periutsit illersoriaatsillu pitsaanerit atulersimaneri, NATO-p nunarsuaq tamakkerlugu suleqataanik suleqateqarnerit, Atlantikumi isumannaatsuunissamik Europamit siammasinnerusumik unammiligassaalersimanerisa annertuumik sammineqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Issittup eqqissimaffiullunilu isumannaatsuunissaa Kunngaqarfiup Danmarkip sulissutigeqqinniarpaat illersornissaqarfiullu isumannaallisaaneratigut alapernaarsuisarnerit namminersortuunermillu illersuinerit pitsanngortinneqarnissaat qulakkeerneqassapput illersoaqatigiillu NATO-llu tamaani soqutigisaasa isumagineqarnerinut tapertaassalluni. Ataatsimiititaliaq isumaqarpoq NATO-p Vilnius-imi ataatsimeersuarnissaa NATO-p politikikkut sakkutooqarnikkullu nukittorsarneqarnissaanik suli at eqqarsaatigalugit nutaanik angusaqarfiusinnaasoq, ataatsimoorluta isumannaatsumik inuunissatsinnut aammalu pingaartumik Ruslandimik aarleqquteqarnitsinnut pingaarutilittut illersuutissatut. Ukrainip tapersersortuarnissaa pillugu isumaqatigiittoqarpoq.

NATO-p ataani aaqqissugaanillu ataatsimeersuarnerni ministeritut peqataatitaqartarnissartik Savalimmiormiunit suli kissaatigineqarpoq.

*Ukrainimi pisut kingunerisaanik inuiaqatigiinni upalungaarsimasoqarneq
(attaveqaasersuutit pingaarutilitt il.il.)*

Attaveqaatitut ataatsimiititaliap siorassutissat aarleqqutissallu nutaat, pingaartumik Ruslandip Ukrainimik saassussereernerata kingorna, pilersitaanik inuiaqatigiinni upalungaarsimanerup annertusisariaqarnera eqqartorjaa. Attaveqaatitut ataatsimiititaliami isumaqatigiissutigineqarpoq pineqartumut tunngatillugu misilittakkanik paarlaasseqatigiittarnerit annertusisariaqartut.

Savalimmiormiut qarasaasiatigut isumannaallisaanikkut periusissaat nutaaq pillugu ilisimatitsissut

Savalimmiuni naalakkersuisut ataatsimiinnermi ilisimatitsissutigaa Savalimmiut qarasaasianik isumannaallisaanissamut suliniutissanik anguniakkanillu imalimmik nutaamik periusissiorsimasoq, tamakkulu tamarmik qarasaasianik isumannaallisaanissamut pitsanngoriartitsissasut.

II. Suliat ataasiakkaat eqqartorneqarneri

a. Nunanut allanut tunngassutillit tassunga ilanngullugit ilaatigut suliat aalajangersimasut suleqatigiissutiginnissanut sinaakktissat

Nunanut allanut tunngatillugu suleqatigiinnissanut sinaakktissat pingaarnerit attaveqaatitut ataatsimiititaliami eqqartorneqarput.

Eqqartorneqartut tassaanerullutik ataatsimiinnerni ataatsimoorluni peqataasarnissat, Savalimmiut Kalaallillu Nunaata namminneq atitik atorlugit nunani tamalaani suliniaqatigiiffinni namminneerlutik ilaasortanngorsinnaanerinut periarfissat kiisalu suliassat nunani tamalaani isumannaallisaanikkut pissutsit allanngornerisa kingunerisaanik suliassani tiguneqarsimasunut tunngatillugu isumannaallisaanermut tunngassutillit ineriartornerisa malitsigisaanik pinngorartut.

Nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutit naapertorlugit Savalimmiuni naalakkersuisut Kalaallillu Nunaanni naalakkersuisut namminneq atitik atorlugit nunani tamalaani suliniaqatigiiffinni ilaasortanngorsinnaaneri assigiinngitsunik tunngavissaqarluni periarfissaavoq, taamaasiornikkullu naalagaaffiunngitsut kattuffiunngitsullu namminneq atitik atorlugit ilaasortanngorsinnaaqullugit.

Nunani tamalaani suliniaqatigiiffiit sorliit pineqarneri ataatsimut paasineqarnissaat siunertaralugu Savalimmiuni Kalaallillu Nunaanni naalakkersuisut oqaloqatigeqqinnissamut piareersimapput.

b. USA-mik siunnerfeqarluni suleqatigiinnissamik nalunaarut

Ataatsimiititaliap siusinnerusukktut eqqartorneqartarsimasut malitsigisaanik Issittup Atlantikullu Avannaata USA suleqatigalugu eqqissimaffiunissaa isumannaatsuunissaalu sulissutigeqqinniarjaa. Tamatuma kingunerisaanik

ataatsimiititaliap siunnerfeqarluni suleqatigiinnissamik isumaqatigiissutissavittut missingiummik ataatsimoorluni suliaqartoqarnissaa kissaatigaa.

c. Issittumi Aallartitaq

Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut Danmarkimilu naalakkersuisut Issittumi aallartitamik toqqaasarnermut tunngatillugu aaqqiissutissarsiorluni oqaloqatigiittarnerisa nanginneqarnissaat ataatsimiititaliamit isumaqatigineqarpoq, taamaasiornikkut Issittumut tunngatillugu ataatsimoorluta ataasiakkaarlutalu isummagut ersersinneqassammata.

d. Issittumi Siunnersuisoqatigiit

Issittumi Siunnersuisoqatigiinni ataatsimoorluni suliat attanneqarlutillu pitsanngorsaaffigineqarnissaat ataatsimiititaliamit kissaatigineqarpoq, taamaasiornikkut akunnitsinni pitsaasumik ataatsimoorlunilu suleqatigiinnerit nanginneqarsinnaassammata. Issittumi siunnersuisoqatigiinni oqalugiartarnerni Kalaallit Nunaata siulliusarnissaanik, Savalimmiullu tulliusarnissaanik Danmarkillu kingulliusarnissaanik tullerriarisimaneq ataatsimiititaliamit uppersarnerqarpoq. Issittumi Siunnersuisoqatigiinni Kunngearfiup siulittaasunnngornissaani sinaakkutissat immersorneqarsimasut pissarsiarineqarsimalerpata siulittaasuutitaqarnerup nalaani suliasat agguataarneqarnissaat isummerfigineqarumaarpoq, Kalaallit Nunaammi immikkut inissisimatinneqartussaassammat.

e. Issittumut tunngatillugu ataatsimut politikikkissap suliarineqarnerata killiffia

Ataatsimiititaliaq ilisimatinneqarpoq Issittumut tunngatillugu Savalimmiut politikissaa naammassillugu suliarineqareersimasoq. Kalaallit Nunaata nunanut allanut politikimut tunngatillugu periusissaa atuutsilersinneqarpat Kunngearfiup Issittumut tunngatillugu politikissaani ataatsimut tunngavissat suliaralugit aallartinneqassapput, taamaasiornikkut ataatsimoorussat piffissaagallartillugu tassalu Kunngearfiup maj 2025-imi Issittumi Siunnersuisoqatigiinni siulittaasunnngortinnagu pissarsiarineqarsimalersinnaalersillugit.

Nuuk, ulloq 6. juni 2023

Naalakkersuisut
Siulittaasuat, Múte Bourup
Egede

Statsminister
Mette Frederiksen

Lagmand
Aksel V. Johannesen